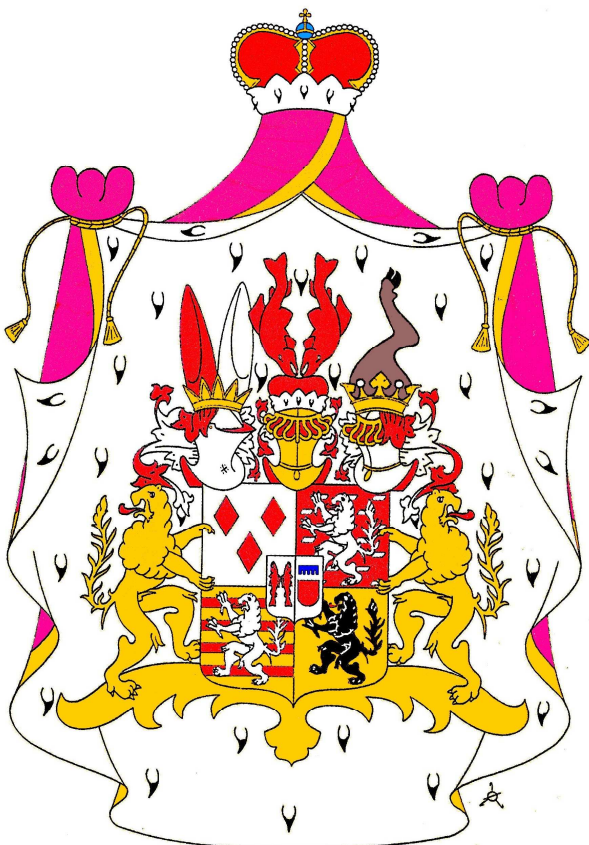

Knížata Salm-Reifferscheidt-Raitz – jejich původ a erb

Prapředkem Salmů je hrabě Siegfried z konce 10. století. Později se rod rozdělil na dvě hlavní linie s odlišným erbem – Horní Salm (v červeném štítě dva stříbrní lososi) a Dolní Salm (ve stříbrném štítě dva červení lososi). Šlo o tzv. mluvící znamení (salm = losos). Rodové državy ležely na pomezí Belgie a Lucemburska. Obě linie se dále rozdělily na množství větví, jež získávaly (a ztrácely) další panství, měnily svůj erb a vymíraly. Poslední „praví“ byli hornosalmští Salm-Neuburgové, jejichž poslední mužský potomek zemřel r. 1784. „Naše“ dolnosalmská linie vymřela již počátkem 15. století, její majetek, znak i jméno převzala spřátelená a vzdáleně příbuzná hrabata z Reifferscheidtu – tak se objevil rod Salm-Reifferscheidt. I ten se později rozvětvil, linie Salm-Reifferscheidt-Raitz (Raitz = Rájec) dosáhla roku 1790 povýšení do

knížecího stavu. Její erb uvádí literatura s různými odchylkami. (Heraldicky vpravo/vlevo se uvádí z pohledu štítonoše, tedy opačně, než vidí pozorovatel.) Čestnou pozici na středním štítku zaujal rodový dělený stříbrný štít Salm-Reifferscheidt – vpravo dolnosalmští červení lososi, vlevo reifferscheidský červený štítek pod modrým turnajským límcem o pěti lalocích (šlo o pásku ovázanou kolem horního okraje štítu pro odlišení štítu nejstaršího syna od štítu otce). Ze šesti rodových panství, jejichž znaky jsou v erbu, držela rájecká větev jen Dolní Salm – a i to jí bylo roku 1805 definitivně zabaveno napoleonskou Francií.

Erb knížat
Salm-Reifferscheidt-Raitz
(jedna z variant)

V pořadí čestnosti následoval znak panství Dyck (tři červené routy ve stříbrném poli), panství Bedbur (stříbrný lev v červeném poli posetém stříbrnými zešikmenými došky), panství Alfter (stříbrný lev v osmkrát zlato-červeně děleném poli) a nakonec panství Hackenbroich (černý lev ve zlatém poli). Tři přilby jsou seřazeny podle polí štítu – nejčestnější pozici uprostřed zaujala salmovská zlatá turnajská přilba s hraběcí čapkou a dvěma lososy (tzv. klenot), vpravo je reifferscheidská kolčí přilba (starší typ přilby pro turnaje = klání) s tzv. pohanskou korunkou a klenotem v podobě oslích uší, vlevo je turnajská přilba s tzv. šlechtickou korunkou a klenotem Dycků – srnčí nohou přirozené barvy. Na obou turnajských přilbách je zavěšena drobná medaile, tzv. monile – měla jen dekorativní význam. Přikryvadla všech tří přileb jsou z vnějšku červená a zevnitř stříbrná – protože všechna tři pole jsou stříbrná se červenými figurami. Štít drží dva štítonoši – zlatí lvi. Erb je položen na knížecí plášť ve „standardním provedení“ – z vnějšku je purpurový, zevnitř hermelínový (hermelín = zimní kůže hranostaje, kreslí se včetně černých konců ocásků), okraje pláště jsou zlatě lemované, plášť je vyvázán zlatými šňůrami do dvou střapců a splývá z knížecí koruny – ta se kreslí červená s hermelínovým lemem, na obroučkách nese perly a nahoře vladařské jablko.

Poznámka: *Informace o erbu i kresba erbu jsou převzaty z publikace Michala Konečného Stručné dějiny knížat ze Salm-Reifferscheidtu. Autor kresby není uveden, snad jím je Zdirad Čech. Brožura obsahuje i popis erbu, kresba se s ním ovšem neshoduje. Hackenbroichský lev byl stříbrný (opravil jsem na černou). Podle textu by měl být bedburský lev dvouocasý, alfterský lev dvouocasý a korunovaný. Podle Siebmacherovy edice byli všichni tři lvi dvouocasí a nekorunovaní, dnešní město Bedburg i obec Alfter mají ve znaku lvy korunované a dvouocasé... Hackenbroich je dnes městskou částí Dormagenu, ten má ve znaku mj. ve zlatém poli černého nekorunovaného jednoocasého lva s červenou zbrojí.*

Pečeť rájeckého vrchnostenského úřadu z roku 1787

Na obrázku vidíte pečeť rájeckého vrchnostenského úřadu přitisknutou do josefínského katastru Sloupu z roku 1787. Je otištěna v tzv. pečetním laku, který byl tvrdší a tedy odolnější především proti rozmačkání než dříve užívané vosky. Josefínský katastr (soutis půdy pro účely vyměření daní) je dnes uložen v Moravském zemském archivu

v Brně ve fondu D6.

Oproti knížecímu erbů je zjednodušen znak na plášti – jsou vynecháni štítonoši i přilby s klenoty, jsou vynechána všechna pole štítu s výjimkou rodových znaků Salm a Reifferscheidt. Ta jsou ovšem oproti tradičnímu erbů přehozena – na čestnější pozici je Reifferscheidt. Počet laloků turnajského límce je snižen na tři. Dělený štít má nestandardní tvar a jeho okraj je lemován.

Zjednodušení bylo jistě třeba provést, aby rytec byl vůbec schopen pečetidlo vyrýt a přitom otisk byl zřetelný – při průměru pečeti asi 32 mm je zřejmé, že ke zjednodušení muselo dojít.

Nejasný je důvod přehození polí Salm a Reifferscheidt – zda šlo o omyl rytce, který tvoří zrcadlově, nebo jde o přehození úmyslné.

Opis pečeti tvoří písmena

H R G A S R T A H B F R B H A S

Jde patrně o zkratku plného názvu vrchnostenského rájeckého úřadu, v prvních dvou písmenech lze tušit Herrschaft Raitz (= panství Rájec).